

TOMIS

REVISTA EPISCOPIEI CONSTANȚA

Apare cu binecuvântarea Prea Sfințitului

EPISCOP CHESARIE PAUNESCU

SEPTEMBRIE

1945

ANUL XXII

No. 9

TOMIS

Revista Episcopiei de Constanța
apare cu binecuvântarea

Prea Sfințitului EPISCOP CHESARIE PĂUNESCU

Redactor responsabil: *Preotul Mihai Șt. Verban*

Consilier Referent al Secției Culturale

SUMARUL:

1. Simboale numerice în Apocalipsă de Pr. M. Verban
2. Predica Mântuitorului . . . de Pr. M. Verban
3. Tâlcairea Sf. Liturghii după Nicolae Cabasila. Trad. și comentar: de Pr. Ic. I. Sanda
4. Preotul în literatura română și streină de Pr. I. Negrea
5. Ps. 6 Rugă la încercări grele de Diacon Almarin
6. Ps. 126 Un psalm să nu ne părăsească Dumnezeu . . . de Diacon Almarin
7. Glosă de Pr. C. Pâslaru
8. Cărți Redactor
9. Mulțumiri Redactor

TIPOGRAFIA «ALBANIA»

CONSTANȚA — ȘTB. TRAIAN Nr. 18-20 — CONSTANȚA

Simboale numerice în Apocalipsă

Evenimente de mare importanță au avut loc în zilele noastre. Niciodată nu a văzut lumea cecece am văzut noi în ultimii șase ani decând s'a deslănțuit cataclismul mondial, ce a trecut, dar care va rămâne cea mai neagră pată în istoria omenirii. Niciodată temelile pământului n'au fost zdruncinate ca acum de atât de aprige și extraordinare întâmplări ce au adus odată cu ele mari și repezi prefaceri în viața colectivității, încă neliniștită de grozăviile războiului. Nici când nu s'au impus oamenilor spre observare și executare atât de multe întrebări și cerințe ca acum. Nu e deci de mirare că oamenii chibzuși de pretutindeni dau toată atențiunea acestor fapte și se întreabă cu legitimă nedumerire, ce înseamnă toate acestea și care va fi desnodământul?

Pe drept cuvânt se spune că trăim vremuri apocaliptice.

Foarte mulți înclină spre convingerea că aceste stări de lucruri adânc turburătoare ale vieții oamenilor, ne-ar apropia de obștescul sfârșit și au căutat o lămurire asupra evenimentelor, în profețiile Noului Testament și, mai cu seamă, în Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul.

Citind și rătălmăcind această scriere, eminentemente profetică și singura de acest fel din dumnezeieștile scrieri ale Noului Testament, ei rătăcesc neștiind Scripturile și nici cele în legătură cu înțelegerea lor.

Intr'adevăr, este foarte greu ca cineva să înțeleagă cuprinsul Apocalipsei și să explice unele evenimente din istoria lumii sincronizându-le cu cele prezise într'ansa, aceasta cuprinzând profeții privitoare la istoria Bisericii dela întemeierea ei și până la sfârșit, care devin inteligibile abia după ce s'au petrecut.

Profețiile Apocalipsei sunt redată prin diferite semne și simboale — cele mai multe numerice, — și de aceea foarte greu de aflat de profani însemnarea lor. Un studiu al acestora însă, ar feri pe mulți de greșite interpretări și ar face oarecare lumină în citirea și înțelegerea tainicului ei cuprins.

Imaginile sau simboalele numerice au fost folosite de sfântul autor al scrierii, «pentru a exprima sau sugera idei sau concepții, pe care nu le-ar fi putut exprima prin cuvinte obișnuite» ¹⁾ De altfel, genul acesta de scriere nu este strein timpului când Sf. Ioan Teologul, sub înrăurirea luminii harului, a inspirațiunii divine, șterne în scris viziunile faptelor ce aveau să se întâmple aiudoma.

Tablourile invierii și judecării de apoi, evenimente pe cât de importante, pe atât de inconceptibile, nu puteau fi redată prin cuvinte și culori obișnuite, aceste evenimente intrucând cu mult imaginația omului. De aceea Sfântul Ioan Teologul folosește limbajul apocaliptic prin excelență, cunoscut timpului său și prin aceasta cunoscutibil viitorului.

Genul apocaliptic, după cum relatează Allo ²⁾ era pe acea vreme cel mai propriu mentalității iudaice și nici Elnilor acelei epoci nu le repugnă». Deci genul apocaliptic apare ca cel mai propriu pentru a îmbrăca un fond esențialmente eshatologic și orice expresie simbolică avea o anumită însemnare în literatura curentă pe care oricine o cunoștea sau putea s'o cunoască.

Pentru a afla cheile acestui limbaj, trebuie să sondăm în convențiunile simbolice ale diferitelor regiuni și medii, pentruca, aflându-i însemnarea curentă dela sursă, să-i sesizăm și accepțiunea în care-i luat în Apocalipsa Sfântului Ioan.

Cea mai apropiată însemnare a noțiunii de simbol este aceea care se reduce la un semn material, a că-

1) E. Jaquier: Histoire des livres du Nouveau Testament ed. V t. IV Paris 1921, p. 353.

2) Le P. E. B. Allo: S. Jean L'apocalypse, Etudes bibliques ed. II Paris, 1921, pag. XIX.

rui formă sau constituțiune închipue ceva abstract. ³⁾ Astfel erau socotite toate simboalele scrierilor Vechiului și Noului Testament, ale poeziei populare iudaice, cele ale religiilor și miturilor streine, cum și evenimentele epocii de atunci, de care Apocalipsa depinde, în formă, indirect, prin intermediul limbajului curent.

O dependență mai evidentă are Apocalipsa de cuvântările eshatologice ale Mântuitorului Hristos din Ev. Matei, XXIV, 25; Ev. Marcu, XIII și Ev. Luca, XXI, în cecece privește ideile generale, ansamblul tablourilor și rezultatele finale, cum și de profețiile Vechiului Testament, și mai ales de acestea. Astfel: portretul lui Hristos slăvit este zugrăvit cu ajutorul lui Daniil (VII, 13; X6), sau Iezechiel (I, 26); insignele sunt ale marelui preot (Ex. YXVIII, 4--5), cei patru cai reamintesc pe cei din Zaharia; cele 7 plăgi, plăgile din Egipt, etc. Apoi multe numiri luate din Vechiul Testament, dar întrebuințate în sens simbolic: Eufrat, Egipt, Babilon, Sodomă ⁴⁾.

Înțelesul Apocalipsei este obscur mai ales din cauza numerelor, care sunt folosite de autor așa de des în profețiile privitoare la timpurile de persecuție sau de glorie ale Bisericii, la personajii, la evenimente și la extensiunea acestora.

Numerele formează un limbaj apocaliptic prin excelență și de aceea ne oprim asupra însemnării simbolismului lor. Ele au fost furnizate autorului de tradiția apocaliptică împrumutată de iudei dela babiloneni și «nu au decât o valoare de socoteală aproximativă» ⁵⁾. Nu serveau numai pentru calcule, după destinația lor naturală, ci și pentru a designa un obiect oarecare sau un personajiu al cărui nume era oprit să se pronunțe din oare cari motive ⁶⁾.

Primul număr și cel mai des întrebuințat este numărul 7. Scrierea este adresată la 7 biserici din Asia, figurate prin 7 sfeșnice de aur; îngerii lor sunt 7 stele,

3) Cf. Prof. Pr. I. Mihăilcescu: Curs d Teologie Dogmatică.

4) Jacquier: pf. cit. pag. 352—354; Allo: pf. cit. pag. I. V.

5) Allo: pf. cit. pag. LIII

6) Allo: pf. cit. pag. XXXIV.

Sunt 7 sfeșnice ale lui Dumnezeu simbolizate prin 7 sfeșnice; 7 peceți închid cartea; vulturul are 7 ochi; sunt 7 sunete de trompete; 7 potire; 7 plăgi; balaurul are 7 capete, 7 coarne etc.

Acesta este un număr astronomic. Cu el se numărau zilele fazelor lunare, cum și stelele marelui Urse. Tot cu el sunt numărate zilele săptămânii. Cu însemnări religioase se întâlnește în cultul zeului Apolon și la Iudei. Prin el se simboliza o «totalitate». Spre exemplu: Cele 7 biserici din Asia (I 11) prin caracterul de plenitudine a acestui număr, simbolizează bisericile creștine de pe întreg globul, într'un euvânt biserica universală.

Cele 7 sfeșnice de aur (cap. I, vers 12) reprezintă ochii lui Iisus și simbolizează plenitudinea atotștiinței sale divine care scrutează răsunchil și inimile oamenilor.

Cele 7 stele (I, 20) sunt îngerii celor șapte biserici adică episcopii lor, sau mai corect, personificațiunile lor care reprezintă ideea lor, spiritul lor care le animă și care le determină soarta; sunt ținute în mâna lui Iisus, adică sub depedența sa absolută, pentru instrucție, protecție, pedeapsă sau recompensă. Ele reprezintă imaginea vieții armonice și a unității conducerii ei. Aceiași semnificație o au și îngerii celor 7 biserici.

În viziunea celor 7 îngerii cu 7 trompete însă, din cap. VII, 2 s., îngerii sunt ființe în înfățișare reală, nu simbolică, cari, ca erarhie cerească, conlucrează cu cea pământescă în acțiunea de conducere a Bisericii către scopul ei final. Trompetele lor sunt o imagine eshatologică tradițională; ele anunță distrugerea lumii profane, dar sunt, prin originea lor, o muzică de veselie și de eliberare pentru cei aleși ⁷⁾.

În cap. IV, 5, cele 7 spirite reprezintă pe Sf. Duh în înfățișarea multiplă a lucrărilor sale.

Imaginea puțin plastică a celor 7 ochi și 7 coarne

7) Allo: op. cit. pag. 16-18 și 102.

ale Mielului din V, 6, arată plenitudinea puterii sale regale, a forței și a atotștiinței sale ⁸⁾.

Cartea cu 7 peceti despre care este vorba în cap. V este o carte cu conținut complet și divin ⁹⁾.

Un alt număr care revine tot așa de des ca și 7 în Apocalipsă, este numărul 12. Însemnarea lui este tot de plenitudine normală. Sunt 12 triburi ale lui Israel; 12 stele încoronează capul mamei lui Mesia; 12 porți ale Noului Ierusalim; 12 pietre la temelia templului, care poartă cele 12 nume ale celor 12 Apostoli. Prin sensul de plenitudine a acestui număr, se simbolizează natura restaurată, ajunsă la integritate.

Tot în acest sens sunt folosite și multiplele lui 12: 24 și 144.000.

Cei 24 de bătrâni (cap. IV, 2-11) sunt o figură tradițională și reprezintă senatul lui Dumnezeu despre care vorbesc Isaia și Daniel. Unii au recunoscut în ei pe îngerii cari prezidează în decursul timpului, la diferite faze prin care trece istoria omenirii. Cei mai mulți interpreți însă văd în ei pe reprezentanții omenirii ieșiți din sânul acesteia, cei aleși în general, «universitas sanctorum», sau chiar ființe îngerești, ceace pare mai probabil. Ei îndeplinesc un rol de rugători și mijlocitori pentru oameni în săvârșirea marelui liturghic, Au un raport special cu umanitatea, ca îngeri păzitori ai universului. Stau în fruntea ierarhiei cerești și de acolo reprezintă idealmente umanitatea răscumpărată pentru care aduc rugăciuni lui Dumnezeu¹⁰⁾.

Numărul 144.000 (cap. VII și XIV) stă în legătură cu sensul simbolic al numerelor 12 și 24, el fiind pătratul lui 12 înmulțit cu 1000 ($12 \times 12 \times 1000$). Simbolizează o soliditate sau extensivitate indefinită ¹¹⁾.

Numărul 10 deasemenea revine deșt de des: 10 coarne, 10 coroane, 10 regi etc. Acest număr este din timpuri memorabile de când se socotea cu degetele dela mână. Simbolizează ființe și lucruri, care deși n'au o valoare prea mare, totuși nu sunt de disprețuit.

8) Allo: op. cit. pag. 63.

9) Allo: op. cit. pag. 68-60.

10) Vezi Allo: op. cit. pag. 54-56.

11) Allo, op. cit. pag. 92.

Numărul 4 este un număr cosmografic și simbolizează un tot întreg. Astfel, agenții lui Dumnezeu în natură sau omenirea luată în general sunt numărate prin 4 sau multiplele lui, 4 heruvimi ai tronului dumnezeesc (cap. IV), 4 îngeri dela Eufrat (cap. IX) 4 vânturi ale cerului, 4 trompete care anunță calamități cosmice, pentru că sunt 4 puncte cardinale care reprezintă întreg universul ¹²⁾.

Numărul 3 înseamnă o multiplitate foarte simplă: 3 trompete, 3 blesteme, 3 portale.

Numărul 3^{1/2}, jumătatea lui 7, are însemnarea de ceva precar, nesigur, prescurtat. Acest număr se întâlnește numai la cap. XI, 9, 11 și înseamnă un timp relativ scurt. De însemnarea lui depinde și însemnarea numerelor: 42 luni (cap. XI și XIII, 5; și 1260 zile (cap. (cap. XI, 3; XII, 6. Ele simbolizează una și aceeași epocă de egală măsură.

În general se poate spune că numărul 3^{1/2} (ani), 42 (luni), 1260 (zile) nu indică o durată literală, ci una simbolică. Prin ele se simbolizează timpul cât va dura stăpânirea celui rău, rezistența bisericii și victoria ei ¹³⁾.

Fiara care poartă numărul 666 ¹⁴⁾ (cap. XIII) a fost cel mai mult comentată și se continuă încă a se face tot felul de comentarii în jurul acestui număr, pentru a se designa numele persoanei care a făcut sau va face cel mai mare rău omenirii.

Sf. Ioan Teologul folosește acest număr pentru a arăta pe Anticrist. Circumstanțele mediului greco-asiatic ca și uzul genului literar din acea vreme îl îndreptățeau pe autor să folosească acest procedeu. Dela armonia numerică a acestui număr fiara care poartă numele de 666 este simbolul unui om de o răutate teribilă și misterioasă.

Ea va exista sub diferite nume până la sfârșitul veacurilor ¹⁵⁾.

12) Allo, op. cit. pag. XLIV.

13) Allo, op. cit. pag. 135.

14) Vezi mai pe larg, Allo, op. cit. pag. 210—215; Jaquier, op. cit. pag. 341—342; F. Vigouroux, Les livres saints et la critique rationaliste, vol. V ed. F. Paris, 1902, pag. 583.

15) Allo, op. cit. pag. 214.

Cei mai vechi și cei mai mulți comentatori sunt de acord asupra interpretării acestui număr ca designând numele unui împărat sau conducător care reprezintă caracterul cel mai vicios, crud despotic și persecutor.

Istoria cunoaște mulți din aceștia.

Un alt număr apocaliptic, care a provocat dispută încă din epoca primară a creștinismului, este numărul 1000 (cap. XX, 1—10). Împărăția de 1000 de ani care are susținători și în zilele noastre printre sectanți—adventiști, se întemeiază pe interpretarea ad litteram dată expresiei «ta hîlfa eti».

Combaterea acestei interpretări este judicioasă și savant făcută de adormitul întru Domnul și mult regretatul Arhiepiscop Vasile Gheorghiu, fost distins profesor la facultatea de Teologie din Cernăuți, în documentata sa lucrare „Chilismul», (milenarismul Cernăuți 1927. Interpretarea dată de primii creștini relațiilor cap. XX, este datorită unei stări psihologice proprii acelei vremi și care ducea la o fatală exagerare și anume dorinței arzătoare a creștinilor de a scăpa cât mai curând de chinul persecuțiilor lor, atât de grele și dese pe atunci ¹⁶⁾ și de a se apropia cât mai curând de liniștea și bucuria unei împărății cu Hristos.

Imaginația lor exaltată de focul acestei dorințe, aprindea tot mai mult timpul așteptat cu atâta ardoare și făcea astfel să se uite cu totul sensul simbolic al acestei profeții.

O mie de ani, fiind un număr rotund arată o durată quasi indefinită. Deci 1000 de ani din Apocalipsă nu pot însemna—după cum au susținut milenariștii în trecut și după cum susțin și unii sectanți astăzi—numai decât un timp precis de 1000, de ani ci un timp îndelungat, fără să i se poată stabili, de către oameni durată cu precizie, la sfârșitul căruia se vor împlini toate în Hristos Iisus Domnul nostru.

Sensul milenului apocaliptic trebuie să fie același cu spusele Mântuitorului dela Matei XII, 28 și Luca XI, 20. Dacă sensul acesta nu ar fi cel real, atunci ar în-

16) Vezi Jaquier: op. cit. pag. 316.

semna să fie tratate de nulitate cuvintele dela Matei XXV, 13: „Nu știți nici ziua nici ceasul, în care are să vie Fiul Omului“.

Profeția mileniului reprezintă pur și simplu pentru noi imaginea dominației spirituale a bisericii luptătoare unită cu cea triumfătoare, dela gloriificarea lui Iisus și până la sfârșitul lumii, despre care nici îngerii din cer nu știu când va fi.

Din cele expuse până aci se poate deduce că numerele în Apocalipsă n'au decât o valoare de calcul aproximativ. În acest seer trebuie privite toate relatările numerice ale Apocalipsei și în acest sens trebuiesc lămurii toți cei cari, profitând de obscuritatea cuprinsului acestei scrieri profetice, nascocesc tot felul de falșități cu care duc în eroare pe unii din fiii drept mării noastre Biserici.

de Pr. Mihai Verban

Predica Mântuitorului

Sub acest titlu, nu avem pretenția că vom scrie destul de cuprinzător despre cuvântul Dămnului care este har ce inundă lumea dela înomenirea Fiului lui Dumnezeu și despre care nimeni nu poate destul a grăi sau a scrie, ci numai vrem să atragem luarea aminte asupra importanței cuvântului sfânt, tuturor acelor cari sunt rânduiți de Marele Preot Iisus Hristos a fi propovăduitori ai acesuia.

«Mergeți în toată lumea și propovăduiți cuvântul la toată zidirea», ¹⁾; «Pe cel ce Mă va mărturisi înaintea oamenilor, îl voi mărturisi și Eu înaintea Tatălui Meu din Ceruri; și de cel care se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, Mă voi le-

1) Matci XXVIII, 19

păda și Eu înaintea Tatălui Meu din Ceruri». ²⁾

Acestor porunci divine urmând. Sfântul și neînfricatul predicator Pavel impune chiar sub o formă de jurământ purtătorilor harului sacerdotal, în-i datorirea de a propovădui cuvântul, când spune lui Timotei: *«In fața lui Dumnezeu și a lui Iisus Hristos care va să judece viii și morții, juru-te pe tine pe arătarea Lui și pe împărăția Lui: propovăduiește cuvântul, stăruiește cu timp și fără timp, mustură, ceartă, îndeamnă, cu toată îndelunga răbdare și dând neconținut învățătură»* ³⁾.

Predicarea cuvântului este deci o poruncă divină care cere purtătorilor harului preoției a o respecta și împlini, pentru ca să le fie luată în seamă slujirea în fața Tatălui celui din Ceruri.

Obiectul predicii este vestea cea bună. Prima veste bună în lume este descoperirea lui Dumnezeu făcută lui Moise pe muntele Sinai. *„Eu sunt Domnul Dumnezeuul tău, să nu ai alți dumnezei afară de Mine“* ⁴⁾. După ce Dumnezeu a dat lui Moise cele 10 porunci, i-a spus: *«Așa să grăești casei lui Iacov și așa să vestești fiilor lui Israil»* ⁵⁾.

Istoria predicii începe deci cu Moise și fratele său Aaron, care deasemenea primește poruncă de la Dumnezeu prin Moise, de a traduce în fața poporului cuvântul și voința Domnului. Ea continuă cu profeții Vechiului Testament și culminează cu Mântuitorul, care a vorbit cum n'a vorbit nimeni până la El și după El, căci *«a vorbit ca unul care avea putere»*.

Ne vom opri cu câteva reflexii asupra predicii Mântuitorului pentru ca cei cari au misiunea de a-L mărturisi înaintea oamenilor, crezând și propovăduind cuvintele Lui... *«râuri de apă vie să curgă din gurile lor»* ⁶⁾.

Profeții V. Test. au vestit venirea Domnului. Dum-

2) Matei X, 32—33

3) 11 Timotei, IV, >1—2,

4) Eșire XX, 2.

5) Eșire XX, 22.

6) Ioan VII, 38

nezeu a făcut această veste prin oameni. Cel care-i dă un caracter afirmativ, neîndoelnic este Iisus Hristos. În El s'au împlinit toate profețiile și de aceea cuvintele Lui sunt afirmațiuni categorice. El se afirma ca «*Cel prin care toate s'au făcut* ⁷⁾» și face să vorbească cerul și pământul, pomii, iarba, păsările, oile, obiectele, copiii, legea morală a oamenilor, toate mărturisind că Domn este Iisus Hristos Cel ce împreună cu Tatăl le-a creat.

Cuvântul este când blând când aspru, după cei cărora se adresează. La putera Sa de afirmație El adaugă o mare putere de rectitudine morală, pe care o are în gradul cel mai înalt. El iubește lumea și seamănă acest adevăr prețios, atât pe piatră cât și între spini. El însuși spune că a venit să mărturisească despre adevăr, fiind «*Calea, adevărul și viața* ⁸⁾». Nu se răsbună, ci e bun, blând, milostiv, dând pace tuturor: «*Pace dau vouă, pacea mea las vouă; nu precum lumea dă, dau Eu vouă* ⁹⁾». În bunătatea Sa lumea vede realizarea mesagiului dela Sfânta Sa Naștere: «*Pace și bună învoire între oameni* ¹⁰⁾». El a vorbit și tot ce-a spus a fost scris în propria Sa viață, pe care a dăruit o lumii, «*căci a venit ca lumea viață să aibă și mai multă să aibă* ¹¹⁾». A început predica prin a face și a învăța. Și-a trăit viața Lui și și-a spus cuvântul Lui, la care se adaugă, ca o adevărare a acestora, și minunile Sale.

Pe toți i-a uimit cu predica Sa, căci poporul exclamă: «*Nici odată n'am auzit așa* ¹²⁾» A vorbit ca un Dumnezeu. Noi nu putem face niciodată afirmațiile Lui ci numai să le trăim. El a primit misiunea Lui dela Tatăl, iar noi am primit misiunea dela El: «*Precum M'a trimis pe Mine Tatăl și Eu vă trimit pe voi* ¹³⁾» *Cine ascultă de voi, ascultă de Mine* ¹⁴⁾.

7) Ioan I, 3.

8) Ioan XIV, 6.

9) Ioan XIV, 27.

10) Luca II, 14.

11) Luca XII, 23.

12) Ioan VII, 46.

13) Ioan XX, 21.

14) Luca X, 16.

El a avut în chip minunat puterea de a se împărtăși altora. Omul nu se poate comunica decât cu rezervă. El s'a comunicat în întregă ființa Lui. Învățătura Lui s'a răspândit în lume prin oameni simpli, cari în numele Lui, au îndrăznit să cucerească lumea pentru împărăția Lui. El le a spus: «Eu sunt cu voi»; «Mergeți» . . . propovăduiți».

Dacă Mântuitorul ar fi scris învățătura Sa, El ar fi circumscris-o și nu ne-ar fi dat posibilitatea să ne ridicăm prin ea către perspectivele nelimitate ale spiritului ei. — Toată viața și învățătura Lui sunt o predică. Predica vieții culminează în actul crucificării Sale, iar cea a învățaturii, în Cuvântarea de pe munte — Fericirile.

Nici o predică n'a fost mai originală și mai spontană ca predica de pe Munte. El vorbește cu o originalitate excepțională, cuvintele ieșind din ființa Lui, din inima Lui. Graiul Lui este un graiu teandric, înfățișându-L în cele două naturi ale Sale: divină și umană.

Cuvântul Lui a fost de om, dar perfect și convingător. El nu vorbește decât în parabole, căci știa că este în fața oamenilor.

Mântuitorul nu face poezie, ci vede și gustă frumusețile naturii, având atitudine permanentă a sincerității. Spune fiecăruia ce are pe suflet și-i cere să se lepede de sine.

Uneori se ofensează și demască un adversar ne-
loial. Nu cruță însinuările și nu caută comoditățile.

Frumusețea cuvântului Său e vie, caracterizată personală. Dacă mulți veneau să-L asculte, era pentru că vorbea ca Cel care avea autoritatea cuvântului și nu ca fariseii.

Dovada adevărului pentru Mântuitorul este în fapte și nu în mărturii raționale.

Puterea Tatălui e principiul care reidă în El.
«*Dacă nu fac, lucrurile Lui, nu sunt dela Tatăl*».

Pe amvon noi ținem locul Lui și propoveduim cuvântul Lui cu putere dela El.

15) Ioan VI, 69.

Ca oameni nu suntem nimic pe amvon, ca preoți suntem Iisus Hristos. Depe amvon noi nu facem demagogie, căci evanghelizarea se cere făcută de elite spirituale, iar Mântuitorul a avut cel dintâi simțul elitelor.

Singurul mijloc infailibil este să ne îmbrăcăm în Iisus Hristos, să simțim în noi ceea ce a simțit El In-suși. El a învățat lumea în adevăr.

Cunoștea acest adevăr dela Tatăl și nu dela vreun cărturar al vremii. L-au auzit preoții din templu și păcătoșii din public. L-au auzit toți nemernicii, căci învățătura Lui n'a fost scrisă ca cea a lui Moise.

Istoria bisericii creștine poate fi socotită a cincea evanghelie, căci începe cu ziua Pogorîrii Duhului Sfânt și n'are sfârșit, pentru că continuă în lumea eternă prin sfinți.

Oricât de mari au fost sau vor fi persecuțiile îndreptate contra învățăturii Lui, au căzut destule seminte pe pământ bun, care să rodească hrană spirituală și mântuitoare pentru lume.

Predica Mântuitorului are caracter universal, căci îmbrățișează toată lumea, din toate epocile. *«El are cuvintele vieții veșnice»*¹⁵.

E suficient să ne gândim la parabola Fiului Risipitor, ca regină a parabilelor, ca să ne dăm seama cât de bun a fost Mântuitorul cu lumea. Aceasta adăogată la Predica depe munte și la cuvântarea dela Cina cea de taină, sunt culmile predicii Mântuitorului și cele mai desăvârșite modele de predică. Să ne inspirăm din predica Mântuitorului că să fim lumina lumii!

de Preot Mihai Verban

15) Ioan VI, 68

Tâlcuirea Sf. Liturghii

După Nicolae Cabasila.

I Traducere și Comentariu

Traducerea tâlcuirii lui Cabasila, pe care o dau în continuare, pare cam greoaie, fiindcă am căutat să fiu cât mai fidel textului. Ca să încerc o versiune mai liberă, ar trebui să am în față textul grec, o posibilitate, pe care va trebui s'o mai aștept.

Totuși și așa cum este, chiar dacă face impresia unui transfer cu mai multe frunze și țepi decât flori, cu riscul înțepăturilor, putem culege mireasma câtorva flori. Și putem culege idei frumoase din Cabasila pentru a ne împodobi cu ele mintea numai să dăm la o parte frunzișul vorbelor ce le îmbracă.

Dar tâlcuirea lui Cabasila poate fi greoaie, pentru multă lume, nu numai din pricina unei proaste traduceri, ci și pentru alte pricini.

Autorul acesta trăește într'o epocă de înalt progres duhovnicesc, când religia era îmbrățișată și trăită în ce are ea mai sublim: trăirea mistică

Veacul al XIV-lea și prima jumătate a veacului al XV-lea este vremea când se dă luptă înverșunată, — luptă spirituală, — pentru cucerirea luminii taborice. Ori cucerirea luminii taborice înseamnă unirea cu Dumnezeu, prin cea mai ferbinte rugăciune, rugăciunea lui Iisus. Inseamnă că tu om te-ai ridicat la atâta desăvârșire, că rugăciunea ta îl poate coborî pe Dumnezeu la tine.

Momentul acesta sublim se manifestă asemenea Schimbării la față depe muntele Taborului. Cel care se roagă vede slava lui Dumnezeu așa cum a văzut-o Sf. Arhidiacon Ștefan, și el însuși este îmbrăcat de Dumnezeu într'un snop de lumină din dumnezeiasca lui slavă. În vremea lui Cabasila asemenea cazuri erau frecvente și era o adevărată întrecere, nu numai în mănăstiri, dar chiar printre oamenii din lume, la Tesalonic, la curtea împărătească din Bizanț, pentru ajungerea acestui grad de înaltă perfecțiune. Insuși Cabasila era dintre laici.

Firul tâlcuirii lui se toarce la o înaltă temperatură spirituală.

Și deaceea va părea greoaie celor cari trăiesc mai aproape de pământ, atât preoți cât și laici.

Lucrul acesta eu însuși l-am experimentat, când am citit pentru prima dată *Urmarea lui Hristos*. Eram elev și mi se dăduse între cărțile de premiu. Am rasfoit-o și am aruncat-o. Nu mi-a plăcut. Eram în vârsta adolescenței. Era însă și o tradu-

cere proastă, cea mai proastă traducere, pe care a putut-o face un cleric. Mai târziu, când am prins gustul trăirii mai aproape de Domnul, *Urmarea lui Hristos*, mi-a fost cea mai păcută mângâiere. Negreșit că era și o traducere bună, a I. P. S. Patriarh Nicodim Munteanu, făcută la Neamț în 1908 și una mai nouă, a pâr. D. Vișan din T. Severin.

Cabasila interpretează mistic Sf. Liturghie și vede în ea singura cale de unire cu Dumnezeu a tuturor celor ce au crezut în Iisus.

Ea este la îndemâna tuturor și a celor credincioși și a celor mai puțin credincioși. Pâinea și Vinul sunt Trupul și Sângele Domnului, care se lasă fiecăruia dintre noi, spre câștigarea împărăției cerurilor.

Sf. împărtășanie este *via unitiva* pentru noi, masa largă a credincioșilor. Nu vedem aci nici focul Taborului, nici fulgerele Sinaiului, ci pe Hristos sub forma pâinii și a vinului, pentru păcătoși ca să se apropie poșăiți și pentru credincioși ca să îndrăznească mai mult. Aci este leacul nemuririi noastre și al iertării. Cabasila ne lămurește acest lucru, ne cheamă, ne îndeamnă să ne apropiem de nevăzuta lumină a Taborului sub forma pâinii și a vinului.

II

TRADUCERE

III. Darurile acestea se aduc lui Dumnezeu ca unele ce snt începuturile vieții omenești.

Dar care este chipul darurilor? Cei vechi aduceau prinoase din fructe, din turme, din cirezi sau din alte făpturi. Noi, însă, afierosim lui Dumnezeu, ca prinoase ale vieții noastre, darurile acestea, ce sunt hrană omenească, prin care se susține viața trupească. Dar prin hrană, nu numai se susține viața ci se și simbolizează printr'nsa.

Apostolii din jurul lui Hristos, după Înviere, spuneau: „Mâncăm împreună cu El și bem cu El împreună, ca să arătăm că L-am văzut pe El viu”. Și Domnul a poruncit să se dea mâncare mortului, pe care l-a înviat, pentruca prin hrană să vădască viața.

Așă încât celui ce a început să mănânce, i se pare că odată cu această însăși viața a început. Dar poate va zice cineva că aproape toate câte se proaduceau lui Dumnezeu, de cei vechi, pot să hrănească pe om. Căci erau roade pent'u care agricultorii se străduiau și animale te se puteau mânca.

Dece? Toate accelea erau începătură a vieții omenești? Nici decum. Căci hrana omenească n'are nimica specific dintr'acelea. Este comună și altor animale (asemenea hrană). Unele sunt pentru păsări și pentru ierbivoare, iar altele pentru

carnivore. Noi vorbim însă de acel omenesc, care-i caracteristic numai omului. Căci nevoia pregătirii pâinii, pentru mâncare, și a fabricării vinului pentru băutură, este specifică numai omului. Potrivit acestui specific omenesc este și chipul producerii darurilor.

IV De ce erau aceste darurile prinoase ale vieții omenești ?

Care-i pricina, potrivit căreia noi aducem aceste daruri lui Dumnezeu, ca prinoase ale vieții? Pentru că Dumnezeu ne-a dat viață în schimbul acestor daruri; și se obișnuia ca darul să nu se deosebiască într'un totu de răsplată, ci să aibă ceva asemănător.

Și pentru că viața era aceea, viață și aceasta era într'un fel oarecare, — mai ales pentru faptul că El însuși este și puitorul de lege al darului și distribuitorul răsplății; — cel ce judecă cu dreptate și pe toate le cumpănește cu măsură. El însuși a poruncit să se aducă pâine și vin. El însuși a dat, în schimbul acestora, pâinea cea vie și paharul vieții veșnice. De aceea, după cum apostolilor le-a dat în schimbul pescuirii de pește, pescuirea oamenilor — și bogatului, care L-a întrebat despre împărăție, i-a făgăduit bogăție cerească, în locul bogăției pământești; tot așa, în schimb aici, acelora cărora avea să le dea viață veșnică — (vorbesc însă de trupul și sângele său dător de viață) — le-a poruncit să-i ofere ca dar *pricina* vieții trecătoare. Pentru că în schimbul vieții, viață să luăm, — pentru cea vremelnică, pe cea veșnică și harul să fie răsplată slavei — și mila cea fără de margini să aibă ceva și din dreptate — și să se împlinescă cuvântul acela:

„Pune-voi milostivirea mea în cumpănă“. — Și aceasta se întâmplă nu numai cu această taină, ci și la bolez; ne mutăm din viață la viață; pe una o dăm în schimb și luăm alta. Dar darea vieții este moarte, în chip simbolic (aici) — iar învierea viața adevărată este. —

Pentru că Mântuitorul murind și înviind, a vrut să ne dea și nouă noua sa viață, a poruncit ca și noi să-l aducem ceva din acest mare dar. Și care-i acesta? Să-I imităm moartea Lui. Și în ce chip? Să ne ascundem trupul în apă, întocmai ca într'un mormânt, — aceasta s'o facem de trei ori, — pentru că luându-ne tovarăși ai morții și ai înmormântării să ne învrednicească cu noua Lui viață. Și acestea așa sunt.

V, De ce nu se pune înainte pâinea întregă, ci o parte care a fost tăiată ?

Trebue observat și acest lucru: De ce, oare, nu sunt aduse ca dar toate pâinile aduse ca prinos, ci numai una dintre ele

aceea, pe care preotul însuși o taie și o pune înaintea lui Dumnezeu, pe care introducându-o în altar, o sfințește. Aceasta este particularitatea proaducerii lui Hristos. Căci celelalte daruri, cei cari le posedau, le deosebeau din cele de acelaș neam, le aduceau la templu și le puneau la îndemâna preoților. Iar preoții le primeau, le înfățișau sau le jertfeau sau orice trebuia să se facă cu fiecare, făceau.

Dar trupul Domnului a fost despărțit din neamul lui, a fost proadus de însuși Preotul, a fost înălțat și oferit lui Dumnezeu, iar în cele din urmă a fost jertfit. El însuși s'a despărțit din aluatul nostru, s'a dat pe Sine ca dar lui Dumnezeu, punându-se în sînurile Tatălui, ca unul care nu va mai fi despărțit nici decum, acolo zidindu-se și așa așezându-se, ca împreună să fie plăsmuit și dăruit lui Dumnezeu.

Și înșfârșit pe cruce L-a adus și L-a jertfit.

Deaceea pâinea ce trebuie s'o prefacă în *acel trup*, însuși preotul o taie din cele crescute împreună și o oferă lui Dumnezeu, punându-o pe un sfânt disc și după aceea aducând-o pe altar, o jertfește.

VI De ce preotul închipuiește cu pâinea patima lui Hristos

Așa dar pâinea, după ce a fost tăiată, până să fie așezată pe masa punerii înaintea este pâine simplă însemnând numai acest lucru, — că a fost închinată lui Dumnezeu și a fost făcută dar, simbolizând pe Hristos la acea vârstă când s'a făcut dar. S'a făcut însă din însăși timpul nașterii precum s'a spus, pentrucă și după naștere dar era, potrivit legii, fiindcă întâi născut era.

Dar pentrucă patimile ce s'au întâmplat mai târziu cu *acel trup* pentru mântuirea noastră: crucea și moartea, — s'au preînchipuit mai dinainte celor vechi, deaceea și preotul, aici, înainte de a aduce la altar pâinile și a le jertfi, încearcă să arate mai întâi acele închipuiri întru dânsa.

Și în ce chip? În acela că despărțindu-se din pâinile întregi și făcându-se dar, (preotul) înscrie întru dânsa patima și moartea Domnului, ca pe o tablă de piatră; și toate câte le face, — unele pentru folosință, altele pentru meșteșug, — pentru această însemnare le face.

Este o istorisire practică a celor ce s'au întâmplat atunci cu patimile și moartea lui Hristos.

Obiceiul acesta era însă vechi: se istorisea uneori, la cei vechi în chip intuitiv, ba chiar se dădeau sfaturi și se făceau profeții. Căci profetul când a vrut să arate robia Evreilor, s'a legat pe sine. Și Agab, mai târziu a făcut acelaș lucru, însemnând lanțurile lui Pavel.

Și un părinte oarecare, dintre teofori — spun unii, —

fiind întrebat, ce este monahul, n'a răspuns nimic, ci desbrăcându-se de haină, a călcat-o în picioare. Însăși moartea Domnului și întreagă iconomia (întruparea) Lui, o însemnau cei vechi nu numai cu cuvintele ci și cu faptele. Și dela Dumnezeu au învățat aceasta. Așa fu, de pildă, marea ce cu toiagul a fost tăiată, rugul ce ardea cu flacără, Isac ce fu dus de tatăl său la junghere și altele, prin care se însemna taina, dintru început.

Tot așa vedem și pe preot făcând cele ce știe despre jertfă, povestind cu cuvintele și arătând cu faptele, — așa precum poate să arate unele ca acestea într'o asemenea materie;

Spunând numai: „Așa a mers la patimă Domnul, așa a murit, așa a fost împuns în coastă; astfel a curs atunci sânge și apă din coasta ce a fost împunsă.

Acestea le face ca să arate mai întâi că închipuirile adevărului acestuia și faptelor, le-au povestit mai dinainte oamenilor, scrieri aveau. Așa încât din acest motiv, înainte de a aduce pâinea la altar și a o jertfi, înscrie într'nsa cele ale jertfei. După aceea, arată cum pâinea aceea este silită să se prefacă în cea pâine adevărată, crucificată și jertfită. În afară de aceasta, moartea Domnului, ca să fie povestită, ar trebui mii de guri de ale noastre, căci vestirea ei întrece orice chip de graire.

Deaceea se istorisește aci și cu cuvintele și cu faptele.

VII Ce este pomenirea Domnului

Și la început luând pâinea din care trebuie să taie Sfânta pâine, zice:

„Întru pomenirea Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos” — după făgăduința Lui. Aceasta — zice: s'o faceți întru pomenirea mea. Și nu numai pentru această pâine vorbește, ci pentru toată slujba, ca unul care conduce ierurgia, în timpul slujrii. Pentrucă și Domnul, după ce a săvârșit toată taina, a adăogat acest cuvânt.

„Aceasta s'o faceți întru pomenirea mea”. Dar care-i această pomenire în sine și cum vom aminti pe Domnul în slujbă, ce face și cum se află.

Vorbesc despre ce șocotim noi despre El și ce povestim?

Vom spune oare că a înviat morții, că a dat vedere orbilor, că a certat vânturile și cu puține pâini a săturat mii, până la refuz, cari L-au vădit pe El Dumnezeu, ce poate toate? Nicidecum. Ci mai degrabă pe cele ce par că arată (semnifică) neputință, cruce, patimă, moarte: cu acestea a poruncit să-l facem pomenirea Lui. De unde se vede asta limpede? Așa a cugetat Pavel, care știe bine cele ale Aceluia (Domnului). Căci scriind Corintenilor despre taină și istorisind că Domnul a zis: „Aceasta s'o faceți întru pomenirea mea; a adăogat: «Căci ordecâte ori veți mânca pâinea aceasta și veți bea paharul acesta, moartea Lui vestiți».

Acest lucru însuși Domnul l-a arătat, în predarea tainei, căci zicând: „*Acesta este trupul meu*”, „*Acesta este sângele meu*”, nu le-a adăogat lor minunile, zicând: „*am înviat morții*”, „*am curățit leproșii*”. Dară ce? Numai patima și moartea, „*care se frânge pentru voi*”. Și care-i pricina de amintește nu de minuni, ci de patimi? Pentrucă acestea sunt mai necesare mult decât acelea întrucât sunt făptuitoarele mântuirii noastre și fără de ele nu putea omul să învieze. Patimile — spun, — numai ele pot să confirme aceasta.

Căci minunile au fost ca să fie crezut Domnul că El este eu adevărat Mântuitorul.

VIII. Despre cele ce se săvârșesc cu pâinea.

Așa dar, pentrucă trebuie să se facă pomenirea Domnului în acest chip, deaceea, când zice preotul: «Pentru pomenirea Domnului; — adaogă cele ce simbolizează (semnifică) crucea și moartea.

Căci tăind pâinea, rostește profeția celor vechi, despre mântuitoarea patimă. Ca o oaie spre junghiere s'a adus — și celelalte, rostindu-le cu cuvântul și cu fapta, pe cât îi stă lui în putere.

Căci tăind pâinea, după trebuință, ca să scoată darul, aceasta (tăierea) se face închipuirea celui pus înaintea — în despărțirea Domnului de lume, în drumul către Tatăl, prin moarte, robind-o pe aceasta precum a zis: „Părăsesc lumea și merg la Tatăl”.

Și pentru că deseori înfige copioa, apoi taie pâinea, — împarte cuvântul profeției în tot atâtea părți, — potrivit fiecare parte a cuvântului cu fiecare parte din tăiere ca să arate că fapta este explicare cuvântului.

Pentrucă după cum această pâine, sfințită, — pentru a fi pusă înaintea lui Dumnezeu, s'a scos din aceeași natură, în care a fost crescută, — tot așa și Domnul a plecat dintre oameni, de a căror fire s'a împărtășit pentru iubirea de oameni și s'a adus ca o oaie spre junghiere — și în acest chip s'a ridicat de pe pământ viața Lui.

Adăogând apoi cealaltă parte a profeției și pâinea punând-o pe sfântul disc, — face și pune cele prin care se vestește însăși jertfa și moartea Domnului.

Rostește; „Se jertfește mielul lui Dumnezeu, cel ce ridică păcatul lumii”.

Rostește și face însăși semnele ce vădesc chipul morții. Căci înseamnă în pâine crucea și așa arată cum s'a făcut jertfa adică prin cruce.

După aceea împunge pâinea în partea dreaptă, vestind rana coastei Aceluia, prin rana pâinii. Deaceea fierul care lovește

este numit lance și este făcut în forma lăncii, pentruca să amin-tească lancea. Și astfel istorisind acestea cu fapta, citește chiar cu cuvintele istorisirii: «Și unul dintre ostași — zice — cu sulița coasta lui a împun».

La fel și sângele și apa care a curs de acolo se vestește prin cuvânt și se arată prin faptă.

Vărsând în Sf. Potir vin și apă, și acestea sunt pomenirea Domnului, adaogă și versetul acela:

„Și îndată a ieșit sânge și apă“.

IX. Pentru ce a poruncit Domnul să facem aceasta întru pomenirea Lui?

Dar din ce pricină a poruncit acestea și ce a țintit, de a cerut dela noi această pomenire?

Ca să nu fim nerecunoscători. Căci faptă de mulțumire este din partea celor cărora li s'a făcut bine de binefăcătorii lor să-și aducă aminte de ei și de faptele de care s'au bucurat.

Și oamenii au născocit multe mijloace ale acestei aduceri aminte: morminte, statui, columne, sărbători, panegirice, lupte.— Toate au un singur scop, acela de a nu se da uitării bărbații buni și străluciți. La fel și Mântuitorul spune: «Alții caută alte leacuri uitării pentru a-și aduce aminte de cei ce le-au făcut bine. Voi însă aceasta s'o faceți întru pomenirea mea». Și după cum cetățile scriu pe columne victoriile bărbaților viteji, prin cari au fost salvate și au avut bună izbândă, — tot așa noi scrim moartea Domnului prin aceste daruri, întru care s'a făcut toată victoria împotriva celui rău. Dar dacă cetățile au, datorită statuiilor, numai chipul trupului binefăcătorilor, noi prin această proaducere, avem nu numai chipul trupului, ci pe El însuși, cel prea bun, trupul celui prea bun. Acelaș lucru s'a rându-it și la cei vechi să se facă prin tipuri (simboale) — ceea ce acum s'a poruncit să se facă în adevărul lucrurilor. Căci aceasta era însemnarea Paștelui și a jungherii mielului, pomenirea jungherii oii și a sângelui, ce păzia Evreilor în Egipt, pe cei întâi născuți. Aceasta este rațiunea pomenirii.

Pr. Ic. I. Sanda

Preotul în literatura română și străină

Literatura este artă. Artă este răsfrângerea realității, însă viața nu-i o groapă nesfârșită de gunoale, și scriitorul nu-i un strângător de cârpe vechi menit să puie în sacul lui tot ce-i iese în cale.

Scriitorul trebuie să creadă și să cultive gustul mulțimii; e ca un pictor care n'aruncă culorile alandala, ci le amestecă frumos pe paletă¹⁾.

Literatura are menirea de a îndrepta și desăvârși viața: de aici rolul ei moral. Orice literatură care n'are în vedere desăvârșirea, moralizarea, e o literatură rachitică și vătămătoare. Reproducerea pur și simplu a faptelor și a oamenilor nu e o muncă de grefier și de fotograf, zice Dumas-Fils²⁾.

Literatura e oglinda sau oglindirea vieții, iar oglindirea vieții în literatură se face prin sufletul scriitorului.

În viață nu e numai frumos ci și urât și murdărie, scriitorul trebuie să fie împotriva acestei murdării, trebuie să frământă acest noroiu, nu să mânjească cu el ochii cititorului, ci să deștepte desgust de acest noroiu, să provoace dorința de o viață mai înaltă, mai bună, mai curată³⁾.

Scriitorul nu scrie pentru sine și nici pentru unii numai, nu spre a gădila poftele unora, ci spre a-i înălța pe toți.

Preotul, preoțimea e o realitate socială, face parte din pricinile de insuflare ale scriitorilor; viața aceasta omenească cuprinde și pe preot.

Cum îl privește literatura, ce gândesc și scriu unii scriitori despre el? Este încercarea lucrării de față.

1) G. Petrov—Pe urmele lui Hristos, pag. 92—93.

2) Pr. P. Vintilăscu—Preotul în literatura română—pag. 1.

3) G. Petrov—Op. cit.

Unii scriitori ne-au înfățișat preoții urât, fie din cauză că nu l-au înțeles, fie orbiți de patimă și ură contra clerului și Bisericii.

Cei ce nu l-au înțeles, au văzut în preot numai «omul» încărcat de toate păcatele, trezind dispreț prin el însuși împotriva întregii preoțimi; cei ce ni l-au înfățișat orbiți de patimă, ne-au dat chipuri de preoți scăzuți, fără duhul preoției, demoni aproape sub halna preoțească.

Unii l-au văzut numai ca om-omul înjosit și învins de diavol—alții vor să fie înger. Preotul însă nu e nici una, nici alta; este un «supra-om» și e mai presus de îngeri, fiindcă poartă pe brațe și în inimă pe Fiul lui Dumnezeu.

E „supra-om” fiindcă dintre toți oamenii numai el e «vas ales» și păstor sufletesc al tuturor fărăosebire.

Și e mai presus de îngeri pentru că Mântuitorul n'a fost purtat pe brațe de îngeri și nu pentru ei s'a întrupat și s'a jertfit, deși au fost și îngeri cari au căzut.

Pricina însă pentru care nu l-au înțeles toți cei ce l-au descris urât, este că ei n'au înțeles marea luptă ce se duce în sufletul preotului între firea lui aplecată spre păcat și datoria morală de a fi desăvârșit și toldeana pe culmea vieții morale.

Sufletul preotului e o necontenită ispitire a Mântuitorului de pe muntele Charantaniei.

Scriitorii care nu înțeleg această dramă lăuntrică a preotului și mai ales cei ce scriu pentru a desmierda gustul anumitor batjocoritori, ne arată niște preoți străini de preoție; însă vom avea scriitori care au înțeles întocmai drama preotului—această dramă pretrecându-se în ei înșiși,— ei ne vor da icoana preotului așa cum este.

Subiectul meu nu este de critică literară, ci de analiză teologică-literară, căutând a trage învățăminte și îndemuri pentru cler.

1). Literatura română

A). Preoții vechi.

Cum este înfățișat preotul în literatura română?

Este chip idealizat până la sfințenie, ori scoborât până la urăciune, ne umple de dor de înălțare, ori ne scârbește de toți preoții?

Și'ntr'un fel și'n altul, Popa vechiu sau preotul de lege veche care avea doar ceaslovul și darul preoției, e vechiul „popă românesc“... cu molitfelnicul subsuoară așa cum l-am văzut pe prispă aproape cu toții în copilăria noastră-e marele îndrumător al poporului și cel mai puternic stâlp al vieții noastre naționale,

Sunt preoții români care și-au făcut din casele lor altare ale Dreptății românești și au crescut din viața lor Apostoli.

Sunt preoții vechi românești; și preot și dascăl în acelaș timp, sunt singurii cărturari ai satelor, de când a rămas și vorba: „ce să învaț?... doar n'o să mă fac popă.

1) În literatură figura unui astfel de preot apare la *Panait Istrati* în «Moș Anghel»; Preotul Ștefan, bătrân, cu chip apostolic, vine să împace pe cei doi frați învrăjbiți: Dinu și Anghel.

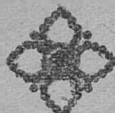
Este chipul preotului de modă veche, simplu, rutinar, dar tare în credința, omul topit cu însăși chemarea lui și negândindu-se o clipă s'o parasească, deși are chip de popă simplu de mahala, ori de țară.

Nu exista—zice H. Sanielevici—în literatura română un alt chip de slujitor al bisericii de o atare măreție epică.

Acest preot «slujitor al dreptății» vine să împace ura între frați. Preotul solul dumnezeirii—pe pământ.

de Pr. Ioan Negrea

—Va urma—

Ps. 6

Rugă la încercări grele

*Când Te mânie, Doamne, nu mă dojeni.
De îți turbur slava și Tu Te aprinzi,
Milostiv fii mie, nu mă pedepsi;
De dureri sloboade pe cei suferinzi.*

*Din necaz și patimi sufletul mi-l scoate;
Cât de turburat e când îl lași departe!
Pentru milă Ta, scoate-l dela moarte
Și Te va mări lăcrămând în noapte.*

*Căci nu morții, Doamne, te vor lăuda
Nici în lad cântare-ți vor psalmodia!
Istovit sunt Doamne, tânguirea mea
E o jertfă nouă după legea Ta.*

*Viața e lumina pocălnței mele
Dincolo de ea — se plătește fapta.
Auzi, Doamne, glasul plângerilor mele
Și de-apururi tinde-ți peste mine dreapta.*

Diacon Almaria

Psalmul 126

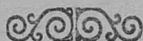
**Un psalm să nu ne părăsească
Dumnezeu**

*Acuma suntem triști și grea ne este jalea
Dar tu ne'nșeninează, ne fă întoarsă calea,
Să nu putem din întmi să ne-adâncim abis ;
Tu poți să faci cu noi minunile din vis !...*

*Aâtea lacrimi pure ne-am semănat în jale
Ca să-Ți culegem slavă, când ne-om întoarce'n cale
Atunci, smeriți și sinceri, vecinli noștrii răi
S'or înbuna deabia cu cei ce sunt ai Tăi !*

*Sperând semănătorii sămânța o aruncă —
Pe snopi de aur, vara, vin hăulind pe luncă.
Un cotier de lacrimi Ți-am înștrat pe cale
Ca să ne ierți de toate și să ne scapi de jale,*

Diacon Almarm

G L O S Ă

Durerea 'n plăcere s-o faci,
Din chinuri croește izbândă,
In asupriri suferi, dar taci,
Totul durează-o secundă,
Văzând că albu nu-i negru.
Ferice e omul în pruncie,
In sfânt și'n geniu-integru
Virtutea rămâne în vecie.

Vanitatea-i parvenirea,
Că'n toate sunt deșertăciuni.
Durerea ta e dar simțirea,
Că se parvine prin minciuni.
Zadarnic spirit luminos
Și vecinic viu! Tu nu-i prefaci.
Întoarce-ți simțirea 'n folos,
Durerea 'n plăcere s-o faci.

Ca lupii să urlu mereu
Este tot filosofie;
Dar dacă ție'ți vine greu
Și vrei să'nfrunți a lor sofie,
Fii atent! Te-or sdruncina,
Sau te-or pune la osândă,
Și... chinuind vei sbuciuma.
Din chinuri croește izbândă.

Când asuprit de hula lor
Te vei găsi în părăsire,
De-acei ce osanalele vor
Pentru joasă socotire,
Ce ajutor vrei tu să ai?
Iubește-i, în loc să-i ataci:
Urând pentru ură, te tai.
In asupriri suferi, dar taci,

Toate'n lume's trecătoare.
Fala și-a lor pregătire,
Veștejesc ca sucun floare
Și nu trec în nemurire.
Sub firma nouă, schimbată,
Veac după veac se scufundă.
Scena rămâne montată,
Totul durează-o secundă

Ce-a trecut, sau vă să vină,
De prezent ei le prind toate.
Ca să nu-ți găsești vreo vină
Când cu ei nu poți socoate,
Tu ai construit din tine
Spiritu curat și integru.
„Prezentul trece și vine“,
Văzând că albu nu-i negru.

Fericirea între patimi
N-o căuta s-o găsești;
Rătăcește doar prin datini,
Sau flutură din povești.
Icoana ei stă'n gingășia
Copilului fără mânie,
Ce-și face'n jocuri datoria.
Ferice e omu'n pruncie.

Sfântul dorind cele'nalte,
Lumea la cer s-o ridice,
Geniul umblând ca să-i salte
In lumea ideii ferice,
Sufăr din parte nevrerei
Celor ce'mbracă tot'negru.
-- E fericirea durerei,
In sfânt și 'n geniu-integru.

E greu fără arme'ntrre lupi,
Și'n viață sunt haite de fiară,
Căroră vadul, poți să-l astupi
Numai ferind să nu piară
Din tine ideia străbună,
Că lumea purtând ca solie,
Virtutea, devine mai bună.
Virtutea rămâne 'n vecie.

Virtutea rămâne 'n vecie,
In sfânt și'n geniu integru,
Ferice o omu'n pruncie.
Văzând că albu nu-i negru,
Totul durează o secundă:
In asupriri suferi, dar taci,
Din chinuri croește izbândă,
Durerea 'n plăcere s-o faci.

Pr. C. Păslaru

CARTI

Preot Dr. Liviu Stan: Sfinții Români, 79 pag., Tipografia Arhidiecezana, Sibiu, 1945, lei 500.

P. C. Pr. Dr. Liviu Stan Profesor la Academia teologică „Andreiană” a tipărit, cu toate marile greutatea și care le întâmpină astăzi tiparul, un studiu despre «*Sfinții Români*», studiu, care în seria teologică a scrierilor dela Sibiu, este a treizeci și una lucrare.

În aceste vremuri, când biserica și neamul românesc trebuie să-și afirme drepturile istorice, studiul pe care ni-l prezintă P. C. Preot Profesor și în care evocă figurile proeminente ale spiritualității noastre creștine are o deosebită importanță pentru Biserica noastră românească.

Aducând date noi în cunoașterea trecutului Bisericii noastre, cu lux de amănunte și într'o distinsă formă, P. C. Preot Profesor scrie despre Sfinți și neamului românesc, din timpurile străvechi și până'n secolul al XIX-lea, despre «cei ce sunt podoaba cea netrecătoare și stâlpii mântuirii neamului românesc».

I. *Sfinții Daco-Romani*: Dasius Montaus și Maxima, Nichita de Remesiana, Nichita Martirul etc.;

II. *Sfinții Români*: Leontie dela Rădăuți, Ioan dela Prislop, Daniil Sihastru, Vasile dela Moldovița, Gavriil dela Pantoș, Iosif dela Bisericiani, Chiriac dela Bisericiani, Chiriac dela Tazlău, Epifanie dela Voroneț, Partenie dela Agapia Ioan dela Râșca, Inochentie dela Pofrata, Ion Românul.

Sfinții Aromâni: Calinic dela Cernica și Râmnic, Antipa dela Calopodești etc.

Brâncovenii și Mucenicii Ortodoxiei Ardelene, toți acești martiri ai credinței neamului românesc ne sunt prezentați în lumina celor mai noi și bogate date istorice aflate până acum, distinsul autor propunându-și în viitor a ne da cea dintâi alcătuire de «*Vieți de Sfinți Români*», în care vom putea găsi icoana vieții și a nevoințelor acestora.

Având în vedere importanța problemei ce se pune

În acest studiu, problema canonizării formale a acelor fi ai neamului românesc, cari au primit cununa muceniciei prin nevoințele lor vrednice de ciuste și laudă, o recomandăm, cu toată stăruința tuturor amatorilor de cărți bune de cunoaștere a problemei cultului sfinților neamului.

Preotul Victor N. Popescu: Predica în cultul creștin, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1944, Lei 800. Una din activitățile de mare interes pentru difuzarea și lămurirea înaltelor principii de credință și morală în fața maselor dela satele și orașele noastre, este și activitatea predicatorială

Trebue s'o recunoaștem, însă cu regret, că această activitate lasă de dorit, nu atât prin neîndeplinirea ei, cât mai ales, prin necunoașterea instrumentului ei - predica

Pentru mulți frați preoți predica nu este parte din cult și ca atare e folosită numai în anumite împrejurări.

Pentru a se înlătura această greșită înțelegere asupra rolului și importanței predicii în scopul urmărit prin cultul nostru divin public cât și pentru a nu se parodia în improvizații vestrea Cuvântului Domnului, recomandăm tuturor purtătorilor harului preoției și îndatoritorilor propoveduirii Sfintei Evanghelii, cartea amintită a P. C. Preot Profesor Victor N. Popescu, din care se pot scoate documentate cunoștințe asupra valorii predicii și indisolubilității ei de cult, dela originea ei și până în zilele noastre. *Redactor*

Biserica trupul tainic al Domnului

Nu chiar așa de mult s'a tipărit la Tipografia cărților Bisericești o broșură pur teologică a D-lui Dr. Nicolae Chițescu, profesor la catedra de Dogmatica dela Facultatea de Teologie din București. În această carte autorul ei, care este de o cultură profund teologică, a tratat despre cea mai însemnată și de efect dogmă a creștinătății — *continuitatea lui Hristos în Sf. Taine.*

Căci dogmele sunt adevăruri orânduite de Dumnezeu încă dinaintea omenirii, dar pe cari noi ni-le precizăm numai atunci când vine împrejurarea. Astfel s'a întâmplat cu dogma Sf. Treimi, care a fost precizată abia în sec. IV, când s'au ridicat împotriva-i tăgăduitorii ei, Arie și cei împreună cu el.

1. În partea întâia a lucrării se tratează despre istoricul dogmei, penruca în a il-a parte să trateze despre conținutul său dogmatic.

Această dogmă se găsește bine și clar formulată chiar în Evangheliile sinoptice, explicată și adâncită de Sf. Apostol Pavel și de Sf. Părinți; începând cu Sf. Ignatie Teoforul și culminând cu Sf. Atanase cel Mare, cari o adâncesc, spunând că Hristos este viața Bisericii, în care e preamărit, sfințit, creat, ca urmare a întrupării Lui și a îndumnezeirii noastre.

Sf. Grigorie de Nisa, Sf. Ctril al Alexandriei și fer. Augustin formulează lapidar și fără înconjur această dogmă, dar nimeni nu a făcut un tratat special despre ea.

Tratarea acestei dogme a stagnat însă după Sf. Părinți, bă a și dat înapoi din cauza a doi dușmani: Teologia Scolastică și Protestantismul.

În cea dintâi nu era cu puțință îndumnezeirea omului din cauză că punea mare sprijin pe filozofia păgână a lui Aristotel. Scolasticii considerau Harul dumnezeesc ceva creatural, aproape egal cu creatura-omul. Deci acest Sf. Har nu putea să înalțe pe om atât de sus, ca să-l întupeze pe Hristos-Dumnezeu.

Deacea la ei nu a fost vorba niciodată despre această dogmă. La ei însă este în mare cinste dogma «Vicarului lui Dumnezeu pe pământ», papa pe a cărui strălucire o asemănau cu a soarelui, iar pe a regilor, cu a lunii. Ei atribue demnități preoțești putere remărginită, încât această preoție cu attributele ei, devine «Cristus-rex», care are în mână puterea Sf. Har. Deci dogma că *prin Biserică se face continuarea lui Hristos în lume*, este înlocuită cu aceea că prin preoție și apoi prin puterea papei se dirigue totul.

2) Protestantismul neagă dela început partea nevăzută - tainică a Bisericii și deci ea nu mai poate fi o-

biest al credinței. Dar noi știm că în persoana Mântuitorului, pe lângă firea omenească văzută, se află împlinită firea cea dumnezească, văzută cu ochii credinței. De aici deși, biserica nu este numai o societate obișnuită omenească, ci prin Duhul Sfânt, care o împlinește, este societate suprafirească.

Din cauza acestor doi factori - a capului văzut al Bisericii la catolici și a bisericii, societate numai văzută la protestanți, - nu se află în apus nici un tratat despre această dogmă.

3) La ortodocși, în mărturisirile de credință se spune că Biserica este făptură, fiind alcătuită din oameni, are totuși cap pe însuși Hristos, adevăratul Dumnezeu, căci «un om muritor nu este cu putință să fie cap veșnic al acestei biserici sobornicești».

4) În secolul al XIX însă Biserica rusă, strălucind cu Homiacov, aduce o netăgăduită contribuție la limpezirea acestei chestiuni. Pentruca apoi să facă o concesie însăși papalitatea, încercând să unească pe ortodocși cu catolici. Astfel papa Leon al XIII într'o enciclică spune: — «Fiul lui Dumnezeu a decretat că Biserica va fi trupul său mistic, cu care El însuși s'a unit». Această concesie o face papa pentru a putea să-i aducă sub ascultarea sa pe Slavii ortodocși, dela creștinarea cărora se aniversa un mileniu. După aceasta mulți teologi catolici au actualizat discuția în jurul acestei dogme, socotind că în viitorul apropiat va concentra multe forțe intelectuale.

5. În partea a două a cărții, autorul ei tratează însuși conținutul doctrinar al Bisericii ca trup tainic al Domnului.

Cuvântul biserică are un conținut de trei noțiuni: locașul, instituția și ierarhia. Deci o rezonanță mai mult exterioară, văzută, iar trup al lui Hristos, una mai mult lăuntrică, mai nevăzută. Dar când ne gândim numai la momentul în care harul divin s'a revărsat asupra primei comunități creștine de 3000 oameni, când Sf. Apostoli au primit Sf. Duh și l-au revărsat asupra ascultătorilor, înțelegem destul de bine de ce e nevoie să legăm aceste două noțiuni: Biserica cu Trupul tainic al Dom-

nului. Ecou al acestei înțelegeri se face Sf. Grigore de Nazians spunând «Ce taină nouă e aceasta din mine? Eu sunt mic și mare, jos și înălțat, muritor și nemuritor, pământesc și cereșc. Eu sunt unul cu lumea această de jos, altul cu Dumnezeu de sus: unul cu trupul, altul cu sufletul».

Biserica este o societate văzută, dar are ca scop mântuirea oamenilor și aceasta o face prin întruparea Fiului lui Dumnezeu. Deci Biserica este mântuirea oamenilor. Nașterea Bisericii este însăși o întrupare, ca și întruparea Cuvântului, adumbrită de Duhul Sfânt, care lucrează prefăcând pâinea și vinul din Sf. Potir în însuși Trupul și Sângele Domnului, care este perpetuarea întrupării Domnului pentru mântuirea noastră. Căci Dumnezeu s'a făcut om pentru ca omul să se îndumnezească și de aceea Biserica era necesară ca locșitor după înălțarea la cer a Domnului — Indumnezeirea omului este dată nouă în potență, în principiu, căci depinde și de voința omului. Prin Sf. Taine creștinul devine Hristofor, iar toți creștinii purtători de Hristos devin la un loc Trupul tainic al Lui. Prefacerea noastră prin unirea Fiului lui Dumnezeu cu noi este săvârșită prin Euharistie, căci trupul și sângele Domnului ne prefac în elementele trupești ale Lui.

Unirea între om și Hristos prin această taină este atât de strânsă, încât Mântuitorul, ceea ce face pentru noi, spune că-și face steși. Deci «devenim concorporali, un trup, cu El, și consângeni, un sânge cu El», cum spune Sf. Ciril al Ierusalimului.

Unii Sf. Părinți simțindu-se îndumnezeiți, au avut și schimbări la față.

Această unire, transfigurare, îndumnezeire în trupul Său, e însăși taina corpului mistic, formarea trupului Său tainic — Biserica — ca prelungire a întrupării, prin Sf. Treime.

Hristos și Biserica sunt o singură persoană, un singur om desăvârșit. Prin Întrupare omul e înălțat până la Dumnezeire, căci e unit cu ea. Această înălțare a omenirii se menține tot printr'un pogorământ dumnezeesc: prin pogorârea Duhului Sfânt. Mântuitorul, fiind

cap, conduce acest trup, iar Duhul Sfânt îi dă viață, făcând din fiecare membru al Trupului lui Hristos, un trup al său, în care sălășluiește, îl sfințește, îl îndumnezeiește și-l ridică până la statura omului desăvârșit.

Biserica este contopită întru totul cu Domnul Hristos, încât nu mai e Biserica aceea care trăiește, ci Hristos e acela care trăiește în ea.

Această învățătură este preînchipuită în Vechiul Testament și descoperită în Noul Testament (La Evanghelistul Matei, 25 31-46 unde se spune despre judecata viitoare). În faptele Apostolilor momentul morții Sf. Ștefan e descris ca moartea însăși a Mântuitorului. În epistolele sale Sf. Apostol Pavel întrebuințează clar această imagine spunând: Biserica e un trup, Hristos e capul trupului Bisericii; Biserica e un trup în Hristos și Biserica e trupul lui Hristos.

Trupul acesta deși e realitate, nu trec asupra sa însușirile personale ale preasfântului trup fizic, istoric al Mântuitorului, ca: sfințenia sa morală, patima sa istorică starea sa slăvită de acum, faptul de a fi închinat etc. Iar legătura trupului Bisericii cu acela fizic, personal, al Mântuitorului nu e una de identitate, ci de asemănare. Sfințenia ei nu-i este esențială ci împărtășită, mădulele acestui trup au o legătură nemijlocită cu celelalte membre și cu întreg trupul și una mijlocită de alte membre sau de biserică, cu Hristos. Prin aceasta se fac ele membre ale lui Hristos și viața lor se petrece în Hristos. «Starea de membru al Bisericii cuprinde pe omul întreg cu trup și suflet.»

Din aceasta rezultă că trupul tainic al Domnului — Biserica — nu poate avea un cap văzut, ca la catolici. Ci capul ei este Hristos, pe care îl reprezintă numai sinodul.

În trupul tainic al Domnului ar putea intra toată omenirea, căci toată e inzestrată cu Harul Dumnezeesc. Dar numai cine intră prin sf. Botez, se încorporează Bisericii. «Această taină sacramentală, Trupul Domnului, fiind ceva nevăzut în ceva văzut, răspunde unei adânci nevoi a sufletului omenesc.» Comunicarea între divin și uman e ceva suprafiresc fiind

intemeiată pe împărtășirea vieții dumnezeiești și își are isvorul în plinătatea lui Hristos.

Biserica luptătoare și cea triumfătoare fac unul și același trup tainic al lui Hristos. Cea dintâi retrăește viața istorică a Mântuitorului, cea de a doua, pe aceea de după înviere. Biserica e universală sau sobornicească, tinzând să încorporeze toată lumea și apostolică, pentru că e clădită pe temelia învățaturii Apostolilor. Mântuitorul trăește din nou în noi, care suntem membrele Sale, toate slăbiciunile, toate durerile și suferințele noastre, așadar Hristos suferă cu fiecare din noi în calea mântuirii. Și dacă noi nu simțim durerea martiriului, aceasta se datorește Lui, care ia durerea noastră asupra Lui. Iată un exemplu minunat despre lucrul acesta: Nște creștini așteptau în închisoare, împreună cu sf. Felicitas, ziua apropiată a morții lor, a încununării ca martiri și se rugau lui Dumnezeu să grăbească ora nașterii sf. Felicitas, care era însărcinată, și după legile romane, trebuia întâi să nască și apoi să fie dată morții. La această rugăciune sf. Felicitas a fost cuprinsă de durerile nașterii, gemând. Temnicerul atunci i-a zis: «Dacă plângi azi, cum vei putea îndura mâine chinurile morții?». „Azi, răspunse nobila creștină, eu sunt cea care suferă și plătește tributul firii, dar mâine altul va suferi în locul meu, în lupta pe care o voi duce pentru El.”

După ce termină expunerea pur teologică a acestei învățături, autorul face o analogie cu lupta, pe care o duceau cruciații, împotriva Musulmanilor pentru cauza sfântă a Mântuitorului Iisus „ca armată a Domnului Hristos.”

Cu apariția acestei lucrări ortodoxii și-au câștigat un loc de merit în tratarea dogmei *înrupării Domnului în sf. Euharistie*. Cartea însă e prea concisă, dar complexă și să sperăm că va avea ecoul meritat și altele îi vor urma, pentru a face mai pe înțeles minunea aceasta, care se înfăptuește în fiecare zi și în fiecare loc la Sf. Liturghie.

Preot Al. T. Zaharia

Mulțumiri

În baza raportului Nr. 8/945 al parohiei Potârnichea Proto-poplatul I județul Constanța, înregistrat la Sfânta Episcopie sub No. 4156/945, se aduc pe această cale, mulțumiri comitetului pentru terminarea construcției Bisericii din fittala Straja, în fruntea căruia stă cu cuvântul și cu fapta cucernicul preot Vasile Georgescu parohul respectiv, cum și tuturor donatorilor—fii credincioși ai Sfintei și drept măritoarei noastre Biserici—din Straja, Potârnichea, Voevodul Mihai Idilchioi, Bărăganu, Cumpăna. Constanța și Ovidiu, care au subscris importanta sumă de 1.693.550 lei necesară terminării construcției și dotării bisericii în care după arhierasca slujbă de sfințire, sătenii din Straja și cei ce i-au ajutat să-și vadă împlinită dorința de a avea un locaș de cult, vor putea să se roage și să aducă slavă lui Dumnezeu făcătorul și dădătorul de tot binele.

Având în vedere greutatea vremurilor prin care trecem cum și grije mai mult de cele materiale a oamenilor din aceste vremuri, înflătorii și susținătorii lucrării bisericești dela Straja merită toată lauda și răsplata cuvenită.

Bine cuvântează Doamne pe cei ce iubesc po-doaba casei Tale, răsplătește-le cu bogatele și cereștile Tale daruri.

BIBLIOGRAFIE

- Mitropolitul Nicolae*: Mântuește Doamne Poporul Tău. Sibiu, Tipografia Arhidiecezană, 1945, p. XVI X 254, Lei 800.
- Coman G. I. Preot*: Probleme de Filosofie și Literatură potrislică. București 1944.
- Ilie Miniat*: Didahii și Predici. Trad. de D. Fecioru Preot Dr. București 1945. Lei 2500.
- I. Răuțescu*: Istoria Orașului Câmpulung-Muscel, pag. 436, premiata de Academia Română. Lei 2000, la autor Dragoșlavele Muscel.
- Mladin Nicolae Diacon*: Bucură-Te Mireasă Pururea Fecioară. Sibiu 1945.
- Ovidiu Drimba*: Filosofia lui Blaga. București 1944.
- Victor Jinga Profesor*: Problemele fundamentale ale Transilvaniei 2 vol., pag. 850, Brașov 1945, lei 9000.

ABONAMENTE

Consiliul economic în ședința din 28 Noembrie 1944, a aprobat majorarea abonamentului la revista eparhială, astfel:

- 1) Pentru preoți: dela 300 lei la 500 lei
- 2) Pentru parohii: dela 600 lei la 1000 lei
- 3) Pentru cântăreți: dela 250 lei la 300 lei

SFANTA EPISCOPIE - CONSTANTA

Internatului

Teologic

Parohia Sr. Radu. tata 24 lei

Comuna _____

Județul București